

Jaar van de kievit, werk aan de winkel

Wobbe Kijlstra

Het jaar 2016 is uitgeroepen tot het jaar van de kievit. Niet om de kievit in het zonnetje te zetten, daar is niet zoveel reden toe. Het gaat slecht met de kievit in Nederland en dat komt waarschijnlijk omdat er niet voldoende kuikens groot worden. Er is dus werk aan de winkel.

Hoezo slecht met de kievit, zult u wellicht denken, in de Eempolders zitten er genoeg, in de wintermaanden soms wel enkele duizenden en in de zomer wordt er toch het nodige gebroed. De Eempolders worden dan ook al snel genoemd als een van de gebieden waar het nog goed toeven is voor de kievit en andere weidevogels. Goed beheer, samenwerking tussen vrijwilligers en boeren en de verbinding met een natuurgebied zorgen voor een weidegebied waar vogels van houden. In De Korhaan doen we hier geregeld verslag van. Ook in de Eempolder is het echter de vraag of het echt zo goed gaat.

Kievit in baltsvlucht

Foto: Hugo Weenen

Uit landelijk onderzoek blijkt dat per jaar minimaal 0,8 jong per paar kieviten moet overleven om de stand van de soort op niveau te houden. Gegevens uit de praktijk geven aan dat dit slechts 0,25 jong per paar is en absoluut onvoldoende om de kievit op langere termijn in groten getale te kunnen blijven zien. Voldoende reden om het jaar van de kievit te gebruiken voor onderzoek. Onderzoek naar het meten van voedsel, waarover in De Korhaan van februari al het een en ander is verteld maar ook onderzoek naar de overlevingskansen van de jonge kievit.

Tijdens de voorjaarsbijeenkomst van de weidevogelbeschermingsgroep stond naast de praktische zaken, waaronder de werkafspraken voor het nieuwe seizoen, het onderzoek van Sovon naar de overlevingskansen van de kuikens centraal.

Je hoeft de weidevogelbeschermers niets te vertellen over hoe en waar de nesten van de weidevogels zitten. Dat weten ze als de beste en wordt per boer keurig bijgehouden. Alle gegevens worden door Frits During tot een jaarverslag verwerkt waaruit de ontwikkelingen goed zichtbaar zijn. Vorig jaar was, na het goede jaar 2014, sprake van een terugval. Dat kwam vooral door de grote predatie van de nesten.

We weten al veel. Zo is er ook deelgenomen aan een onderzoek om te kijken of met behulp van insectenvallen gemeten kan worden hoeveel voedsel beschikbaar is voor de jonge kuikens. Hoeveel jongen de gevaarlijke eerste weken overleven en daadwerkelijk groot worden, is minder bekend.

Je zult maar een jonge kievit zijn en de eerste stapjes buiten het nest zetten. Wankel ga je op zoek naar voedsel, je

maag knort. Gelukkig zijn je ouders in de buurt om je te waarschuwen voor gevaren. Je beseft het niet maar alles moet passen. In de eerste weken van je leven eet je wel meer dan 10.000 beestjes en die moeten er wel zijn, liefst op snavelhoogte, anders pik je mis en sterf je van de honger. Eten, eten en gegeten worden. Ondertussen loert er overal gevaar. Je ouders doen hun best maar kunnen niet alles voorkomen. De boerderijkat, blauwe reiger, ooievaar en hermelijn zijn de gevaarlijkste op de lange lijst met predatoren. De peuterperiode van de kievit is allerm minst een geplaveide weg. Het is hard werken en mazzel hebben, zeker wanneer je bijvoorbeeld een kruidenrijk perceel in de buurt hebt. Logisch dat Sovon meer wil weten over de overleving van de kuikens en het jaar van de kievit wil benutten voor dit onderzoek.

Kievit in een kleurrijk veld

Foto: Frieda van den Berg

Onderzoekopzet

In het onderzoeksproject is het de bedoeling de overleving van de kievitskuikens in verschillende onderzoeksgebieden te volgen. De condities per onderzoeksgebied verschillen: gras, zand, veen, of klei. Al, dan geen maatregelen. Door die voorwaarden te vergelijken, ontstaat inzicht in wat gedaan kan worden om de overlevingskansen van de kuikens te bevorderen. Het idee is per gebied kievitskuikens te ringen met kleurringen, voorzien van een vlaggetje met twee letters, zie afbeelding. In de weken daarna kunnen de jongen dan redelijk eenvoudig gevolgd worden.

Tess van de Voorden van het Vogeltrekstation in Wageningen licht de opzet van het onderzoek toe. Het is de bedoeling de jongen gelijk nadat ze uit het ei zijn gekropen te ringen. Harry de Rooij zal er met Pascal Gijssen en anderen voor zorgen dat de jongen geringd worden en dan ook gelijk vleugellengte en gewicht meten zodat de conditie van de jongen bekend is op het moment van ringen.

In totaal gaat het om maximaal 50 jongen per gebied. De ringen zijn voorzien van een vlaggetje met een duidelijke code van twee letters. Zo weet je welk jong het is en van welke familie. Daarna worden de jongen met rust gelaten. Dan wordt van de waarnemers gevraagd twee tot drie keer per week te zoeken naar de kuikens. Dit moet gebeuren in de periode van half april tot uiterlijk

eind juni vanaf de paden rond de kavel. Voor het aflezen van de codes wordt een telescoop gebruikt. De waarnemingen worden ingetekend op een kaart en de gegevens gaan naar Sovon. Dezelfde hierboven beschreven werkwijze wordt ook gevolgd in de andere onderzoeksgebieden in Nederland.

Voor de Eempolders is de keuze gevallen op de Maatpolder en een gebied aan de Meentweg. Aan de vrijwilligers van de weidevogelbeschermingsgroep wordt gevraagd of ze hieraan mee willen werken en de eenmaal geringde kuikens in de gaten willen houden. Tijdens de toelichting ontstond er al het nodige geroezemoes. Als de jongen eenmaal gaan lopen, zie ze dan maar te pakken te krijgen. Het zal toch niet de bedoeling zijn om tijdens de monitoring het veld in te gaan? Want dat geeft enorm veel onrust! Hoe moet hiermee worden omgegaan?

Allemaal goede vragen. Tess van de Voorden en Harry de Rooy gaven aan, dat er vorig jaar een pilot is geweest en de jonge kieviten geen last hebben van het ringetje en vlaggetje. Het is de bedoeling om vanaf de weg of het kavelpad de jongen te monitoren en zeker niet het veld in te lopen. Ter geruststelling, het kievitskuiken is geen stressvogel, die onmiddellijk in paniek raakt.

Het is natuurlijk buitengewoon interessant om inzicht te krijgen in hoeveel kievitskuikens het seizoen overleven. Sovon gaat het onderzoeken, de weidevogelbeschermers doen mee en in een van de volgende Korhanen zullen we verslag doen van de resultaten.